

ВСТУП

Від часів хрещення Володимиром Великим Київської Русі (988р.) домінуючою релігією на Україні залишається традиційне християнство, яке завжди відігравало і відіграє значну роль в українському суспільстві. Але крім традиційного християнства на українських землях сьогодні присутні й інші релігії, що не мають відношення до християнства, як і рівно ж присутні деномінації, які виникли з самого християнського середовища. Зокрема мова йде про деномінації пізнього протестантизму, які виникли і поширились з ідей реформації в Україні. Однією з таких деномінацій є Адвентисти Сьомого Дня (далі АСД), які виникли на основі адвентизму і широко розповсюджені у сучасній Україні.

Внаслідок складних політичних процесів АСД до 90-х р. не мали можливості вільно розвиватися. Ситуація на їх користь змінилася тільки після здобуття Україною незалежності. Адже з того часу Адвентисти Сьомого Дня, як і всі інші конфесії у нашій державі, отримали змогу вільно розвиватися. І внаслідок посилення своєї місіонерської і соціальної діяльності збільшилось видання їх численної релігійної літератури та періодики, також збільшилась кількість духовних навчальних закладів та кількісно зросли релігійні громади, а також виникли новітні релігійні течії.

Якщо за не офіційними даними у 1991 р. в Україні було зареєстровано 276 спільнот АСД, то вже на початок 2011 р. в Україні зареєстровано 1200 спільнот Адвентистів Сьомого Дня. Таке збільшення спільнот вказує, що ця релігійна течія є тісно пов'язаною з українським суспільством.

У нашій дипломній роботі ми спробуємо проаналізувати феномен українських АСД, оглянути їх зародження та історичний розвиток, охарактеризуємо особливості їхньої доктрини, морального вчення, соціальної позиції та діяльності, простежимо їхнє місце в історії релігійного життя нашої країни.

Мета дипломної роботи – спробувати висвітлити особливості деномінації Адвентистів Сьомого Дня, показати спільні точки для співпраці між традиційними Церквами і АСД у релігійному і суспільному середовищі, що можуть у подальшому послужити для екуменічного діалогу між Католицькою Церквою і деномінацією АСД.

Наше дослідження представлено у релігієзнавчому аспекті та поділяється на два розділи: «Зародження та поширення АСД в Україні» та «Віровчення Адвентистів Сьомого Дня». У першому розділі проаналізуємо загальну історію розвитку цієї організації, згадаємо про її «предтеч», на основних ідеях котрих ґрунтується її доктрина. Окрім того, розглянемо історичний розвиток цієї течії у нашій країні, зокрема, проаналізуємо напрями її діяльності, а також звернемо увагу на активність їх місіонерів. Окремо розглянемо сучасний стан і структуру організації АСД в Україні.

У другому розділі охарактеризуємо особливості доктрини АСД, проаналізуємо їхнє моральне вчення на основі їхньої літератури. Окрім того, зосередимо увагу на їхній соціальній позиції та місіонерській діяльності.

Джерелами для цієї праці слугували дослідження українських релігієзнавців. Серед них видання відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г. Сковороди НАН України під назвою «Історія релігії в Україні» - навчальний посібник за редакцією професорів А. Клодного і П. Яроцького. Для висвітлення історичного аспекту нашого дослідження використовується підручник доктора філософських наук В. Любашенко «Історія протестантизму в Україні», в якому аналізується генеза, етапи організаційного становлення цієї релігійної течії у нашій країні. Названі джерела мають наукову цінність для українського релігієзнавства, оскільки є ґрунтовними дослідженнями з історії релігій,

а їх автори – вітчизняними науковцями - релігієзнавцями, що відповідає темі цієї дипломної роботи. Також джерельною літературою послужила книга «Історія Церкви Адвентистів Сьомого Дня в Україні», в якій приділяється увага віровченню і соціальному служінню з позицій деномінації АСД.

Допоміжними матеріалами для нас послужило видання відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г. Сковороди НАН України під назвою «Релігієзнавча експертиза віровчення, обрядової практики та організаційної структури Церкви Адвентистів Сьомого Дня в Україні», підготовлена професором П. Л. Колодним. У праці також використовувалися видання «Історія релігії в Україні» під назвою «Релігія і Церква років незалежності України», 10 том, а також різноманітні посібники та підручники з релігієзнавства, численні розвідки й дописи сучасних авторів, зокрема з Інтернет - ресурсів, полемічна література католицьких і протестантських представників; для об'єктивності у висвітленні теми використовується також історична та віровчительна література АСД. Ці матеріали мають подекуди суперечливий характер, проте у сукупності дають змогу висвітлити позицію сучасних українських релігієзнавців щодо Адвентистів Сьомого Дня.

У процесі пошуку літератури для нашого дослідження довелося зіткнутися з певними труднощами. Виявляється, чимало джерел у ділянці даної деномінації подають однакову інформацію, а так як оцінка пізнього протестантизму в українському релігієзнавстві до цього часу ще залишається невизначеною і дискусійною, то й напрацювання у цій ділянці не відзначаються великою кількістю об'єктивних матеріалів. Хоч у наш час і з'явилися відповідні праці, проте їх кількість ще досить незначна для повного та ґрунтовного аналізу.

У цій праці застосовано такі методи дослідження: аналіз, порівняння та синтез. Історична частина дипломної роботи (перший розділ) укладена синтетично на основі дослідження різних джерел. Для доктринальної частини роботи (другий розділ) слугував метод аналізу та частково – порівняння.

Цінність цієї праці полягає у спробі синтетичного аналізу напрацювань сучасних українських релігієзнавців щодо релігійної деномінації АСД. Серед доступної нам науково-дослідницької літератури для таких спроб виявилось обмаль.

Обсяг дипломної роботи не дозволяє здійснити детальний розгляд всіх особливостей, доктринальних засад, які пропонують АСД в Україні, тому певні аспекти цієї проблематики потребують більш конкретного дослідження та опрацювання в майбутньому.

ВИСНОВКИ

Нашим завданням було дослідити історію та вчення релігійної деномінації Адвентистів Сьомого Дня.

Для здійснення дослідження ми поділили працю на два розділи. Перший розділ – «Зародження та поширення Адвентистів Сьомого Дня в Україні», який присвячений аналізу та описові історичного періоду деномінації. Ми також на основі вивчених і проаналізованих джерел здійснили спробу аналізу, що призвело до появи теорій, які пов'язують події Другого пришествя з вченням про земне тисячолітнє царство (хіліазм), що є базовими для адвентизму. У першому пункті цього розділу зосереджено увагу на дослідженні ролі керівників протестантських течій, які безпосередньо спричинилися до

виникнення адвентистського руху та наступного формування цієї адвентистської спільноти під назвою Адвентисти Сьомого Дня. Однозначно можемо стверджувати, що до XVIII ст. теорія хіліазму стала домінуючою в багатьох протестантських конфесіях. В історії релігійних деномінацій США у XVIII ст., спостерігається суспільна цікавість до різних сенсацій, які у свою чергу призвели до виникнення нових деномінацій. Однією з них і є АСД, які виникли на основі деномінації баптизму. Також припускаємо, що адвентисти сьомого дня вперше появились на території нашої держави ще в 1870 р. у Таврійській губернії та в селищі Тараща Київської губернії.

У другому пункті даного розділу розглядається питання формування спільнот Адвентистів Сьомого Дня на території сучасної України. Аналізуючи релігієзнавчу літературу, ми змогли простежити, що українські адвентисти були частково пов'язані з німецькими протестантами, що сповідували Святування Суботи. Слід наголосити, що в період СРСР адвентисти, як і більшість протестантських деномінацій, були переслідуваними і через те перейшли на нелегальне становище. Після розпаду Радянського Союзу стрімко поживавилася праця цієї деномінації. Третій пункт присвячений аналізу сучасного становища Адвентистів Сьомого Дня в Україні. Ми мали змогу пересвідчитися, що завдяки гарантіям Конституції України та діючого українського законодавства Адвентисти Сьомого Дня в Україні вперше за всю історію нелегального існування отримали можливість легально і публічно поширювати свої релігійні переконання у формі усних проповідей, через різні програми для залучення людей до лав деномінації.

В першому пункті другого розділу – «Віровчення, моральне та суспільне життя АСД» йдеться про їх основні догматичні засади. Тут ми підкреслили, що Адвентисти Сьомого Дня заперечують факт життя після смерті, що у свою чергу, призводить до невизнання існування загробного світу. Це їхнє твердження базується на тому, що АСД не вбачають різниці між життям і смертю. Зауважимо також, що АСД ортодоксально сповідують Пресвяту Трійцю і Боголюдськість Христа. Таким чином, завдяки частковому сповідуванню християнських основ ми не можемо однозначно віднести Адвентистів Сьомого Дня до псевдохристиянської деномінації, в той же час у їх віровченні є чимало розбіжностей, про які йшлося вище, що не дозволяє нам вважати їх правдивою християнською спільнотою. Свідченням цьому є й те, що Святі Таїнства для адвентистів мають тільки символічне значення.

Другий пункт цього розділу є аналізом книги «Історія Церкви адвентистів сьомого дня в Україні», в якій ґрунтовно викладена їх моральне вчення. Ця деномінація в основу морального вчення ставить Закон Божий. Зауважмо, що здебільшого вчення АСД у моральній площині відповідають позиції УГКЦ. Ставлення Адвентистами Сьомого Дня до моральних проблем суспільства, зокрема, у захисті гідності особи, збереження здорового способу життя, також наголошення на важливості сім'ї дає змогу даній деномінації спільно з УГКЦ працювати для покращення морального становища не тільки в українському суспільстві, а також у світі.

У третьому пункті, ми дослідили, що діяльність АСД має і соціальний вимір. Це проявляється у доброзичливому ставленні до світської влади, культури, освіти, політики та інших релігійних течій. Адвентисти Сьомого Дня практикують різні форми проповідницько-місіонерської праці, численні їхні програми євангельського напрямку спрямовані на залучення нових осіб, що перебувають поза Церквою, в середовище деномінації. Через АДРА адвентисти сьомого дня здійснюють матеріальну допомогу не

тільки представникам своєї деномінації, але й тим хто найбільше її потребує. Також зауважимо, що Адвенти́сти Сьомого Дня намагаються духовно співпрацювати з іншими конфесіями через участь в Українській Асоціації Релігійної Свободи, що дає підстави для подальшого екуменічного діалогу.

На завершення, зазначимо, що наша праця не претендує на вичерпність відповідей на всі поставленні питання, які виникають у зв'язку з історією і теперішнім станом Адвенти́стів Сьомого Дня. Ми подаємо тільки головні моменти і усвідомлюємо потребу подальшого вивчення і висвітлення даного питання у наступних дослідженнях. Тому дана дипломна праця є радше заклик до наступних студій у цьому напрямі.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Зародження та поширення Адвенти́стів Сьомого Дня в Україні	
1.1. Витоки адвенти́зму.....	7
1.2. Поширення АСД на території України.....	12
1.3. Формування та сучасна структура АСД.....	19
Розділ 2. Віровчення Адвенти́стів Сьомого Дня	
2.1. Доктринальні особливості вчення АСД.....	26
2.2. Засади морального вчення АСД.....	32
2.3. Соціяльна позиція та місіонерство в АСД.....	38
Висновки.....	44
Список використаної літератури.....	47
Список скорочень.....	50